

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2009
V. volební období

931

Senátní návrh

na vydání

zákona

kterým se mění zákon č. 108/2009 Sb., o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů

S e n á t n í n á v r h

ZÁKON

ze dne2009,

kterým se mění zákon č. 108/2009 Sb., o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

V § 1 zákona č. 108/2009 Sb., o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů, se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) Nárok na jednorázovou peněžní částku má rovněž pozůstalá fyzická osoba oprávněná podle právních předpisů uvedených v odstavci 1, která nemá nárok na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu jen proto, že není státním občanem České republiky, popřípadě též z důvodů uvedených v odstavci 1 písm. a) nebo b).“.

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

Důvodová zpráva

Obecná část:

I. Zhodnocení platného právního stavu a vysvětlení potřebnosti navrhované změny zákona

Ocenění účasti v odboji, resp. odškodnění za minulá příkoří a útrapy spojené s komunistickým režimem, je řešeno mj. formou příplatků či příspěvků k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, a zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů. Zákon č. 108/2009 Sb., o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu a o změně některých zákonů, řeší problém poskytnutí finančního plnění (ocenění, odškodnění) v případě, kdy jsou splněny všechny materiální podmínky (zejména účast v odboji nebo perzekuce) podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. nebo zákona č. 357/2005 Sb., s výjimkou pobírání důchodu z českého důchodového pojištění, takže jen proto nebylo možné poskytnout příplatek nebo zvláštní příspěvek k důchodu. Praxe totiž ukázala, že dosavadní právní předpisy neřeší situaci, kdy není splněna podmínka pobírání důchodu z českého důchodového pojištění, třebaže stěžejní podmínka, tj. příslušnost ke skupině oprávněných osob (účast v odboji, věznění z politických důvodů v období komunistického režimu) splněna je. V důvodové zprávě k tomuto zákonu bylo oprávněně poukázáno na to, že bez řešení tohoto nedostatku by nadále zůstávala určitá kategorie osob bez odpovídajícího finančního plnění majícího charakter ocenění nebo odškodnění, i když jejich zásluhy nebo útrapy byly stejné jako u kategorie osob splňujících podmínku pobírání důchodu, což z hlediska morálního i rovného přístupu není odůvodnitelné.

I v této nové právní úpravě nicméně zůstala nezměněna podmínka českého státního občanství oprávněných osob. Tato podmínka dává smysl u přímých poškozených (účastníků odboje, perzekuovaných osob), kdy se vychází z toho, že Česká republika finančně oceňuje vlastní občany, kteří konali v její prospěch, nebo odškodňuje ty, jimž ona, resp. její právní předchůdci, způsobila příkoří; případné ocenění nebo odškodnění státních příslušníků jiných států je věcí právě těch států, o jejichž příslušníky se jedná. Jiná situace je ale v případě pozůstalých po těchto osobách, kteří ve svých zemích většinou žádný nárok jakožto příbuzní českých odbojářů nebo politických vězňů, angažujícím se zpravidla ve prospěch demokracie v Československu, nemají, přitom útrapami si kvůli příbuzenskému vztahu k těmto lidem prošli stejnými nebo obdobnými jako ti, kteří české státní občanství dnes mají. Jsou známy případy, kdy vdovám žijícím v zahraničí (a nemajícím české státní občanství) nevzniká nárok na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu právě jenom z důvodu, že nejsou českými státními občankami. Nejeví se jako spravedlivé, aby tyto osoby postižené obdobným způsobem jako ostatní, kteří nárok na přilepšení k důchodu mají, toliko z důvodu, že nejsou v tuto chvíli českými státními občankami, byly neodůvodněně diskriminovány oproti těm, kteří české státní občanství nyní mají. Proto předkládaná novela zákona navrhuje odpustit podmínku českého státního občanství u pozůstalých po osobách, jejichž činnost či perzekuci příslušné právní předpisy oceňují.

II. Zhodnocení souladu navrhované novely zákona s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a jejími dalšími právními předpisy.

III. Zhodnocení souladu navrhované novely zákona s právem Evropské unie a s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, ani s právními předpisy ES/EU.

IV. Předpokládaný finanční dopad navrhované právní úpravy

Náklady spojené s výplatu jednorázové peněžní částky na základě změny zákona se odhadují ve výši cca 17 mil. Kč; tyto náklady budou uhrazeny ze státního rozpočtu. Při odhadu těchto nákladů se vychází z toho, že počet osob, které by mohly mít nárok na jednorázovou peněžní částku, resp. které reálně o tuto částku požádají, se pohybuje v řádu desítek (do výše 100 osob); průměrná výše jednorázové peněžní částky přitom byla v důvodové zprávě předmětného zákona vyčíslena na 170 tisíc Kč.

Na ostatní veřejné rozpočty nebude mít návrh zákona žádný vliv.

Finanční dopady navrhovaného zákona budou pokryty v rámci střednědobých výdajových rámců mandatorních výdajů kapitoly 313 – Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Zvláštní část:

K čl. I:

Podle nově navrhovaného ustanovení mají nárok na jednorázovou peněžní částku vdovci, vdovy a sirotci, kteří nemusí splňovat kromě podmínek, s nimiž již počítá zákon č. 108/2009 Sb. v § 1, ani podmínku státního občanství České republiky. Odpuštění podmínky státního občanství se navrhuje pouze pro pozůstalé (vdovce, vdovy a sirotky), nikoliv již pro samotné osoby, jejichž odbojovou činnost nebo perzekuci příslušné předpisy oceňují, resp. odškodňují.

K čl. II:

S přihlédnutím k charakteru navrhovaných změn se navrhuje, aby novela zákona o odškodnění nabyla účinnosti již dnem jejího vyhlášení.

V Praze dne 8. října 2009

Přemysl Sobotka, v.r.
předseda Senátu

Platné znění novelizované části zákona s vyznačením navrhovaných změn

ZÁKON

ze dne 26. března 2009

č. 108/209 Sb.,

o jednorázové peněžní částce nahrazující příplatek k důchodu a zvláštní příspěvek k důchodu
a o změně některých zákonů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

JEDNORÁZOVÁ PENĚŽNÍ ČÁSTKA NAHRAZUJÍCÍ PŘÍPLATEK K DŮCHODU A ZVLÁŠTNÍ PŘÍSPĚVEK K DŮCHODU

§ 1

(1) Nárok na jednorázovou peněžní částku nahrazující příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 261/2007 Sb. a zákona č. 306/2008 Sb., a příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. a nařízení vlády č. 369/2007 Sb., (dále jen „jednorázová peněžní částka“) má fyzická osoba, která nemá nárok na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu jen proto, že

- a) nepobírá starobní nebo jiný důchod z českého důchodového pojištění, je-li podmínkou nároku na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu pobírání starobního nebo jiného důchodu z českého důchodového pojištění¹⁾, pokud tato osoba dosáhla věku 65 let a nárok na tento důchod jí ke dni, v němž dosáhla tohoto věku, nevznikl, nebo
- b) nepobírá vdovský nebo vdovecký důchod z českého důchodového pojištění, je-li podmínkou nároku na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu pobírání vdovského nebo vdoveckého důchodu z českého důchodového pojištění a nárok na tento důchod nevznikl nebo zanikl z jiného důvodu než z důvodu uzavření nového manželství²⁾.

(2) Nárok na jednorázovou peněžní částku má rovněž pozůstalá fyzická osoba oprávněná podle právních předpisů uvedených v odstavci 1, která nemá nárok na

¹⁾ § 1 odst. 1 a 3 a § 5 odst. 1 zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů.

§ 1 odst. 1 písm. a), odst. 2 a odst. 3 nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální, ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. a nařízení vlády č. 369/2007 Sb.

²⁾ § 1 odst. 2 a § 5 odst. 2 zákona č. 357/2005 Sb.

§ 1 odst. 1 písm. b) a c) nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. a nařízení vlády č. 369/2007 Sb.

příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu jen proto, že není státním občanem České republiky, popřípadě též z důvodů uvedených v odstavci 1 písm. a) nebo b).

§ 2

(1) Výše jednorázové peněžní částky činí 72násobek měsíční částky příplatku k důchodu nebo zvláštního příspěvku k důchodu, na kterou by osoba uvedená v § 1 písm. a) nebo b) měla nárok ke dni splnění podmínky nároku na jednorázovou peněžní částku, pokud by splňovala i podmínku pobírání důchodu z českého důchodového pojištění.

(2) Pokud osoba uvedená v odstavci 1, která splňuje podmínky nároku podle § 1, již pobírá příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu k jinému důchodu a měsíční částka stanovená podle odstavce 1 je vyšší než měsíční částka pobíraného příplatku k důchodu nebo zvláštního příspěvku k důchodu, činí výše jednorázové peněžní částky 72násobek rozdílu těchto částek s tím, že se navzájem porovnávají měsíční částky příplatků k důchodu náležející podle téhož právního předpisu a měsíční částky zvláštních příspěvků k důchodu; nárok na pobíraný příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu výplatou této jednorázové peněžní částky není dotčen.

§ 3

(3) O nároku na jednorázovou peněžní částku rozhoduje na základě písemné žádosti Česká správa sociálního zabezpečení. Písemnou žádost lze podat též u okresní správy sociálního zabezpečení příslušné podle místa trvalého pobytu na území České republiky; osoba, která nemá bydliště na území České republiky, může písemnou žádost podat též u zastupitelského úřadu České republiky příslušného pro stát, v němž má bydliště.

(4) Jednorázovou peněžní částku vyplácí Česká správa sociálního zabezpečení.

(5) Česká správa sociálního zabezpečení je oprávněna požádat ostatní plátce důchodu o sdělení údajů potřebných k rozhodování a výplatě jednorázové peněžní částky.

(6) Ustanovení § 3 odst. 2 až 5 a 7 a § 15 zákona č. 357/2005 Sb. platí obdobně.

(7) Zemřel-li žadatel o jednorázovou peněžní částku před její výplatou, stává se jednorázová peněžní částka předmětem dědictví, pokud jsou dědici.

(8) Přiznáním jednorázové peněžní částky zaniká nárok na příplatek k důchodu nebo zvláštní příspěvek k důchodu, na který by vznikl nárok ze stejného důvodu.

§ 4

Byly-li podmínky pro poskytnutí jednorázové peněžní částky splněny přede dnem účinnosti tohoto zákona, vzniká nárok na jednorázovou peněžní částku dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.